

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ ПО МАТЕМАТИКА

за учебната 2026/2027 година

Критериите са съобразени със Закона за предучилищното и училищното образование, Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците (в действащата редакция), Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка и действащите учебни програми на МОН по математика.

Приети с решение на Педагогическия съвет, Протокол № 19/09.09.2026 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Оценяването по математика е критериално и установява степента, в която ученикът е постигнал очакваните резултати от обучението за съответния клас, тема и вид подготовка.

Оценяването проследява развитието от знание и разбиране към приложение, анализ, решаване на проблеми, математическо моделиране, аргументация и оценяване на собственото решение.

При оценяването се спазват следните принципи:

- обективност, прозрачност и предварително оповестени критерии;
- съответствие с очакваните резултати от учебната програма;
- баланс между знания, математически умения, логическо мислене и приложение;
- оценяване както на крайния резултат, така и на начина на решаване, когато задачата го позволява;
- присъждане на частични точки за коректни междинни стъпки при писмени работи;
- ясна обратна връзка за допуснатите грешки и начина за тяхното преодоляване;
- недопускане на поведение, дисциплина или „трудолюбие“ да заменят оценяването на реални учебни постижения;
- академична почтеност и самостоятелност при тестове, домашни работи, проекти и дигитални задачи.

Форми на оценяване

- устно изпитване;
- писмено изпитване, тест или контролна работа;
- решаване на задачи с кратък и разширен свободен отговор;
- практико-приложна задача и математическо моделиране;
- проект, презентация, изследователска или дигитална задача, когато е приложимо.

Минималният брой текущи изпитвания и формирането на срочна и годишна оценка се определят по действащата редакция на Наредба № 11/2016 г. и не се фиксират в настоящия документ чрез стойности, които могат да бъдат нормативно изменени.

II. ОСНОВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КОИТО СЕ ОЦЕНЯВАТ

- разбиране и правилно използване на математически понятия, определения, свойства и теореми;
- извършване на коректни пресмятания и преобразувания;
- избор и прилагане на подходящ алгоритъм или метод за решаване;
- логическо разсъждение и обосноваване на стъпките;
- анализ на условието и откриване на необходимите зависимости;
- математическо моделиране на практически ситуации;
- работа с графики, таблици, диаграми, чертежи и координатни системи;
- проверка на резултат, оценка на правдоподобността и откриване на грешки;
- сравняване на различни решения и избор на по-ефективен подход;
- ясно и прецизно математическо записване и използване на символика.

III. ОБЩА ШЕСТОБАЛНА СКАЛА

Оценка	Равнище	Обща характеристика
Слаб (2)	Непостигнато	Не постига минималните очаквани резултати; не разбира основни понятия и зависимости; не може да изпълни базови типови задачи дори с подкрепа.
Среден (3)	Минимално	Познава основни понятия и алгоритми; решава типови задачи по образец, но допуска съществени грешки и се затруднява при пренасяне на знанията в нова ситуация.
Добър (4)	Добро	Разбира основното съдържание и решава самостоятелно познати задачи; при по-сложни задачи допуска неточности в избора на метод, аргументацията или изчисленията.
Много добър (5)	Много добро	Прилага знанията уверено и самостоятелно; решава задачи с по-висока сложност, аргументира основните стъпки и допуска само незначителни грешки.
Отличен (6)	Отлично	Показва задълбочени и системни знания; решава коректно и обосновано сложни и непознати задачи, моделира ситуации, анализира различни подходи и проверява резултата.

IV. ОЦЕНЯВАНЕ НА ПИСМЕНИ РАБОТИ И ТЕСТОВЕ

Не се прилага една универсална процентна граница за всички математически изпитвания, тъй като скалата следва да отчита броя, вида и сложността на конкретните задачи.

За всяка писмена работа се определят предварително точкова система и скала, съобразени с броя, вида и сложността на задачите. Учителят посочва максималните точки за всяка задача или група задачи.

Принципи при точкуване

- правилен краен отговор без необходима обосновка се оценява според условието на задачата;
- при задача с разширено решение се присъждат точки за правилен подход, междинни стъпки, аргументация и краен резултат;
- аритметична грешка не заличава автоматично правилния метод, ако последващите действия са логически последователни;
- при принципно неправилен метод не се присъждат пълни точки само за случайно получен верен резултат;
- при доказателствена задача се оценяват логическата структура, използваните твърдения и коректността на извода;
- при задачи с повече от един допустим подход всеки математически коректен метод се приема.

Примерна скала

За конкретна работа учителят може да използва процентна скала, например: под 30% – Слаб (2); 30–49% – Среден (3); 50–69% – Добър (4); 70–84% – Много добър (5); 85–100% – Отличен

(6), ако тази скала е предварително обявена и съответства на сложността на задачите. Това е примерна, а не задължителна нормативна скала.

V. КРИТЕРИИ ЗА УСТЕН ОТГОВОР

Слаб (2): Не може да формулира основни определения, свойства или зависимости; допуска груби математически грешки и не може да приложи знанията в елементарна задача.

Среден (3): Познава основни понятия и възпроизвежда част от изученото, но отговорът е непълен и несигурен; решава типова задача с насочващи въпроси.

Добър (4): Представя вярно основното съдържание и решава стандартни задачи самостоятелно, но аргументацията или математическият език са непълни.

Много добър (5): Отговаря логично и последователно, използва точна терминология, аргументира решенията си и прилага знанията в по-сложни ситуации с незначителни неточности.

Отличен (6): Демонстрира задълбочено разбиране, точна терминология и самостоятелно разсъждение; доказва твърдения, анализира алтернативни решения и прави обосновани изводи.

VI. КРИТЕРИИ ЗА РЕШАВАНЕ НА ЗАДАЧА С РАЗШИРЕН ОТГОВОР

Критерий	Какво се оценява	Препоръчителна тежест
Разбиране на условието	Разпознава даденото, търсеното и необходимите зависимости.	15%
Избор на метод	Избира подходяща формула, теорема, алгоритъм или стратегия.	20%
Изпълнение	Извършва правилно преобразуванията, пресмятанията и логическите стъпки.	35%
Обосновка	Аргументира ключовите стъпки и използва коректен математически език.	15%
Краен резултат	Формулира ясен отговор и правилно отбелязва мерни единици/условия, когато са приложими.	10%
Проверка	Проверява или оценява правдоподобността на получения резултат.	5%

Тежестите са примерни и могат да се адаптират към вида на задачата.

VII. МАТЕМАТИЧЕСКО МОДЕЛИРАНЕ И ПРАКТИКО-ПРИЛОЖНИ ЗАДАЧИ

- правилно извличане на необходимата информация от текст, таблица, графика или диаграма;
- дефиниране на променливи, величини и ограничения;
- създаване на адекватен математически модел;
- коректно решаване на модела;
- интерпретиране на математическия резултат в контекста на реалната ситуация;
- оценка дали полученият резултат е реалистичен и смислен.

VIII. ПРОЕКТИ, ПРЕЗЕНТАЦИИ И ДИГИТАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ

- математическа точност и коректност на използваните данни;
- ясна цел, структура и логика на представянето;
- подходящо използване на графики, таблици, диаграми и математически софтуер;
- обяснение на използвания метод и получените резултати;
- коректно посочване на източници и използвани дигитални инструменти;

- самостоятелен принос и способност ученикът да защити представеното решение.

IX. АКАДЕМИЧНА ПОЧТЕНOST И ИЗПОЛЗВАНЕ НА AI

При домашни работи, проекти и задачи извън контролирана среда учителят предварително определя дали и как могат да се използват калкулатор, математически софтуер, онлайн ресурси или генеративен изкуствен интелект.

- Не се допуска представяне на чуждо решение като собствено.
- Когато използването на AI или друг помощен инструмент е разрешено, ученикът носи отговорност да провери математическата коректност на резултата.
- При съмнение за липса на личен принос учителят може да проведе кратка устна защита или да постави аналогична задача.
- Оценява се разбирането и способността ученикът да възпроизведе и обясни метода, а не само наличието на верен краен отговор.

X. ФОРМИРАНЕ НА СРОЧНА И ГОДИШНА ОЦЕНКА

Срочната и годишната оценка се формират по реда на Наредба № 11/2016 г. въз основа на текущите оценки и цялостното постигане на очакваните резултати от обучението.

Оценката не следва да бъде механична средноаритметична стойност. Учителят отчита устойчивостта на знанията и уменията, представянето в различни форми на оценяване, сложността на задачите и способността за самостоятелно решаване на проблеми.

Положителни качества като инициативност, постоянство и творчески подход могат да бъдат предмет на обратна връзка, но не следва сами по себе си да повишават цифровата оценка, ако не са проявени чрез по-високо ниво на математическо постижение.

XI. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Критериите могат да бъдат конкретизирани за отделен клас, тема, модул или вид изпитване. Точковата тежест, разрешените ресурси и конкретната скала се съобщават предварително на учениците.

При нормативна промяна или изменение на учебните програми настоящите критерии се актуализират.